

ISBN: 978-605-7949-09-7

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 90

Siyaset

Editör

Sezai Saraç

Düzeltili

Cihan Aldık

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. Baskı
Kasım 2018

5. BASKI
Mayıs 2021

İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 49619

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212 612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.

Cihangir Mah. Güvercin Cad.

No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok

Kat: 2 34310 Haramidere -

Avcılar / İstanbul Sertifika No: 44452

Tel: 212 412 17 00

© Eserin her hakkı anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A. Ş.'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Ortadoğu'ya Dair
Yirmi Tez

TAHA KILINÇ

KETEBE

Taha Kılınç

1980, Anamur (Mersin) doğumlu. Kartal Anadolu İmam-Hatip Lisesi ve İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ni bitirdikten sonra başladığı gazetecilik mesleğini sürdürüyor. Ortadoğu ve İslâm dünyası, uzun yıllardır yoğunlaştığı çalışma sahası. Hâlen *Yeni Şafak* gazetesinde, haftanın iki günü, sıklıkla seyahat ettiği İslâm coğrafyasının gündemine dair köşe yazıları yazıyor. Aynı zamanda aylık *Derin Tarih* dergisi ve gzt.com/mecra sitesinin genel yayın yönetmeni.

Yayınlanmış kitapları:

- *Şam Kitabı*
- *Çocuk Ansiklopedisi*
- *Eski İstanbul Fotoğrafları*
- *365 Günde Peygamberimin Arkadaşları*
- *Ali Emiri'nin İzinde*
- *Söylemesem Olmazdı*
- *Ortadoğu'dan Notlar*
- *Kırmadan İncitmeden*
- *Kudüs Yazıları*
- *Seyrüsefer*
- *Ortadoğu'ya Dair Yirmi Tez*
- *Neyi, Nasıl Yapmalı?*
- *Hatırda Kalanlar*
- *Biz Bize*
- *Gölgelerin Peşinde / 50 Portre*
- *Dalları Gökte Bir Ağaç*

İçindekiler

Başlarken.....	9
1 Kur’ân’da kıssaları anlatılan peygamberlerin gönderildiği coğrafya ile bugün “Ortadoğu” denildiğinde kastedilen coğrafya aynıdır	13
2 İslâm dünyasının (ve dünyanın) merkezi bugünkü Ortadoğudur. Bu dairenin dışında kalan ülkelerin etkileri ve önemleri daha alt düzeydedir.....	21
3 Ortadoğu’da güç, silah ve insan kaynağı konuşur. Fazla anlam yüklenen “yumuşak güç” gibi kavramlar, ancak güce göre şekillenir ve etki kazanır	27
4 Petrol, doğalgaz ve diğer tabii kaynaklar günün birinde tükense bile, Ortadoğu’nun stratejik öneminde bir değişme olmayacaktır.....	33
5 Kudüs, Ortadoğu’nun kilit taşıdır. Kudüs’ü elinde tutan dünyayı elinde tutar; dünyayı elinde tutan, Kudüs’ü de mutlaka eline geçirir.....	39
6 Yavuz Sultan Selim döneminde izlenen Ortadoğu siyaseti, Arap dünyasıyla aramızdaki temel kırılma noktasıdır. Bunu kısa vadede telafi etmek mümkün değildir.....	45

- 7 Ortadoğu’da dört devlet, bölgenin dengelerinde temeli oluşturur: Türkiye, İran, Mısır, Suudi Arabistan (Hicaz) 61
- 8 Arap dünyasının belkemiği Mısır’dır. Mısır’da hangi tür bir yönetim olursa olsun, ülkenin önemi ve değeri azalmayacaktır..... 69
- 9 Ortadoğu halkları, güçlü ve muktedir yöneticilerden hoşlanır. İlerleme ve kalkınma da, “toplumsal konsensüs” yerine muktedir idarecilerin icbarıyla gerçekleşir..... 81
- 10 Ortadoğu halkları, kendiliğinden bir araya gelmez. Tarihte olduğu gibi, güçlü bir liderin yine zor kullanarak bölgeye nizamata vermesi gerekir. Tarihsel tecrübe, bunu göstermektedir..... 91
- 11 Tarih boyunca, ortalama 100-120 yıllık periyotlarla, Ortadoğu’da ciddi sarsıntılar yaşanmıştır. Birinci Dünya Savaşı’nın üzerinden 100 yıl geçtikten sonra Arap Baharı’nın patlak vermiş olması tesadüf değildir 97
- 12 Ortadoğu’nun mevcut dengelerinde, sahne arkasındaki belirleyici güç İngiltere’dir. ABD kaba kuvvetiyle ortalıkta görünse de, İngiltere’nin kurmuş olduğu düzen hâlen yürürlüktedir..... 105
- 13 Irkları yok sayan “ütopik ümmetçilik” coğrafyaya gerçekçi bir proje sunamaz. Irk unsurunu yok etmek mümkün olmadığına göre, bu gerçeği dikkate almak gerekir 119
- 14 Şiilik, tarihteki üçüncü büyük yükselişini yaşamaktadır. Bu durum, İslâm dünyası içinde bir iç çatışma ihtimalinin güçlendiğini göstermektedir 127
- 15 Uluslararası arenadaki İran karşıtı retorik İslâm dünyası içindeki bölünmeleri, rekabeti ve çekişmeleri körüklemektedir 147

- 16** İran halkı, zannedildiği gibi Batı'ya düşman değil,
Batı hayranıdır. Kuvvetli "İranlılık"
kimliğiyle bunu dengelemektedir 155
- 17** İsrail'in yıkılışı, kendi içinden ve kendi iç çekişmeleri
yüzünden gerçekleşecektir. İsrail devlet aklı,
dışarıya karşı saldırganlık ve savaşla bu akıbeti
geciktirmeye çabalamaktadır 163
- 18** İsrail'i kontrol altına almanın yolu 'topyekûn savaş'
veya 'topyekûn barış'tır. İslâm dünyası, her iki yolu da
henüz tam anlamıyla tecrübe etmemiştir 181
- 19** Bölgenin tabiatı gereği, Filistin topraklarında
"iki devletli çözüm" mümkün değildir. Kudüs, farklı
yönetimler arasında paylaştırılmaz 193
- 20** Suudi Arabistan'ın en az üç parçaya bölünmesi
kaçınılmaz görünmektedir. Bu bölünmenin ilk
adımı, 'kurucu ideoloji'nin ortadan kalkmasıdır 201

Başlarken...

Tarih, herkese başka şeyler söyler. Okuduğunuz kaynağa, bakış açınıza ve almak istediğiniz derslere göre, olaylardan çıkaracağınız sonuçlar da değişecektir. Okumalarımız çoğu defa fitratımızdan, yönelişlerimizden, hayattan beklentilerimizden ve zihnimizin istikametinden etkilendiği için, bu normaldir belki de. Eğer sağlıklı ve dengeli bir tartışma zemini sağlanabilirse, tüm bu farklı okumaların ve değerlendirmelerin zengin tecrübe aktarımlarına dönüşmesi ve ufuklarımızı açması mümkündür. Aksi ise, sadece daha fazla çatışmaya ve körleşmeye hizmet edecektir.

Ortadoğu'ya Dair Yirmi Tez işte böyle bir tecrübe aktarımı isteğiyle ortaya çıktı. İçinde yaşadığımız bölgeye dair çeşitli okumaların, konuşmaların, tartışmaların, seyahatlerin, gözlemlerin ve tüm bunların zihinde oluşturduğu tasavvurların toplamı, şimdi iki kapak arasında size sunulmuş bulunuyor. Kitapta kendisine yer bulan tezlerin hepsi, elbette yazarının bakış açısından ve bölgeye dair izlenimlerinden etkiler barındırıyor. Buna rağmen, somut bilgiden hareketle, mümkün olduğunca “objektif” ve “veri odaklı” bir bakış açısının yakalanmaya çalışıldığı söylenebilir. Yine de, “mutlak objektifliğin imkânsızlığı (ve bazen de gereksizliği)” akılda tutularak.